

описательный метод и метод мотивационного анализа. В результате исследования иппонимы были разделены на 13 классов, учитывая природу их мотивированности. Количественные показатели анализа избранных иппонимов наглядно демонстрируют преобладание трех типов мотивации: номинальной, патронимической и ассоциативной, что и отражают три основных универсалии, положенные в основу мотивации официальных иппонимов: произвольность подбора имени, отсутствие национального ряда имен и типичных иппооснов; подражание древней традиции именованья, концентрация в названии истории происхождения животного; индивидуальность процесса подбора имени, лексическое разнообразие иппонимов, неограниченность ресурсов для номинации. В процессе анализа были также очерчены дифференциальные различия мотивации иппонимов по сравнению с другими разрядами онимов, обнаружена их лингвистическая природа.

Ключевые слова: зооним, иппоним, официальный иппоним, мотивация, мотив.

Natalia M. Alekseeva

Postgraduate Student of the English Grammar Department
of Odessa National I. I. Mechnikov University,
French Boulevard, 24/26, Ukraine, Odessa, 65058;
tel.: +380974342467; e-mail: natalie.m.alekseeva@gmail.com;
ORCID ID: 0000–0001–9304–7251

MOTIVATIONAL STRUCTURE OF THE OFFICIAL HIPPONYMICON OF THE ENGLISH LANGUAGE

Summary. The article presents a specific motivational classification for hipponymicon. Recently, the need has arisen to study the motivation of zoonymy, in particular of hipponyms, because hipponyms constitute the absolute majority of the zoonymikon of the English language, since the horse is an integral part of the culture of England and the USA. From this it follows that the study of the motivation of hipponyms is a way to learn the characteristics of their creation, social, historical and cultural facts of objective reality, which are the basis of the nomination. So, **the purpose** of the study is to determine the characteristics of the motivation of hipponyms and their systematic description. **The object** of the research is the official horse names in English. **The subject** of the investigation is the motivational features of hipponyms. **The material** of the investigation was a sample of 120 hipponyms of the English language, selected from the lists of the winners of the races of England and the United States. Some examples posted on English-language Internet sites were also used. The purpose and the material of work led to the use of the following **methods** of research: descriptive method and the method of motivational analysis. **As a result of**

the study, hipponyms were divided into 13 classes, according to the nature of their motivation. The quantitative indicators of the analysis of selected hipponyms clearly demonstrate the prevalence of three types of motivation: nominal, patronymic and associative, which reflect the three main universals underlying the motivation of official hipponyms: the randomness of the name selection, the lack of a national range of names and typical hippobases; imitation of the ancient tradition of naming, concentration of the history of the animal origin in the name; individuality of the name selection process, lexical variety of hipponyms, unlimited resources for nomination.

Key words: zoonym, hipponym, official hipponym, motivation, motive.

УДК 81'366.533+81'373.2

БЕРБЕР Наталя Миколаївна

кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри суспільних наук
Одеського національного медичного університету;
Валіховський пров., 2, Одеса, 65082, Україна;
тел. +38 066 1450772; e-mail: natalyaberber@ukr.net;
ORCID ID: 0000–0002–0700–4202
DOI: <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2018.21.155179>

ПОЕТИКА ОНІМНОГО ОКСЮМОРОНА У ХУДОЖНЬОМУ МОВЛЕННІ МАРІЇ МАТІОС

Анотація. У статті досліджено поетику онімного оксюморона в романах і поезії Марії Матіос. Описано специфіку оксюморонної образності. Окреслено поняття концептуальний, ментальний та лексичний оксюморони. **Мета** статті — виокремлення та аналіз оксюморонних конструкцій із поетонімним компонентом у художньому мовленні М. Матіос, з'ясування основи оксюморона, специфіки реалізації протиставлення і протиріччя у тропі, виявлення умов існування оксюморонного смислу, визначення функційно-стилістичних можливостей оксюморона. **Об'єктом** дослідження є художні тексти М. Матіос, **предметом** аналізу — поетонімний оксюморон.

Матеріалом дослідження обрано романи М. Матіос «Майже ніколи не навпаки», «Містер і місіс Ю-Ко в країні укрів. Mr. & Ms. U-Ko in country UA», «Шоденник страченої» та збірку поезій «Жіночий аркан у саду нетерпіння». **Провідними методами** є контекстуально-інтерпретаційний метод, залучений для аналізу семантичної специфіки поетонімних оксюморонів, — та

метод лінгвостилістичного аналізу, використаний при інвентаризації, класифікації та інтерпретації оксюморонних конструкцій.

У результаті дослідження доведено, що для інтерпретації оксюморонного смислу важливим є як синхронічний, так і діахронічний зрізи. Поява оксюморонних смислів сигналізує про інтенсифікацію конотативної семантики поетоніма, що вступає в антитетичне сполучення з апелятивом. Продемонстровано, що такі конструкції є маркером лінгвокреативної діяльності автора, віддзеркаленням його світоглядних орієнтирів, естетичної концепції особистості митця.

Практичне використання результатів проведеного дослідження полягає у лексикографічному опрацюванні індивідуально-авторської поетонімії. Досліджені пропріативи уміщено до нашого «Словника поетонімів художньої прози М. Матіос».

Ключові слова: поетонім, оксюморон, троп, контраст, семантика.

Постановка проблеми. Проблема зображально-виражальних аспектів художнього мовлення є однією із фундаментальних для стилістики тексту, що «оперує поняттями цілісності об'єкта дослідження і нерозривності змісту і засобів його вираження у конкретному тексті» [4, с. 124]. Добір мовних засобів залежить від багатьох факторів — майстерності письменника, специфіки його мовотворчості, принципів моделювання авторської концепції світу та реалізації творчого задуму, авторської інтенції. «Художні твори, — зауважує Н. В. Бондар, — вможливають виявлення різноманітних семантичних трансформацій слова, утрачених або непомітних у повсякденному житті» [1, с. 36]. У цьому аспекті невичерпними зображально-виражальними можливостями наділені контрастивні тропи та фігури, зокрема оксюморон. У випадку зміни звичного перебігу речей, коли об'єкт або явище дійсності виходить за межі середньостатистичного (нормативного), у суб'єкта мовлення, який помітив це порушення, з'являється необхідність зафіксувати існуючий дисонанс, залучивши різні образно-аналітичні структури, до яких уналежнюється й оксюморон (= оксюморонне сполучення) [17, с. 5]. Оксюморонністю, за визначенням Е. Г. Шестакової, є, зокрема, здатність викликати у свідомості, що сприймає, смислову напруженість, обумовлену ненормативністю, аномальністю даного сполучення [22, с. 68].

Аналіз досліджень і публікацій із проблеми осмислення лінгвістичного статусу оксюморона показав неоднозначність його інтерпрета-

ції. Оксюморон кваліфікується як стилістична фігура (В. Назарець), тропеїчний стилістичний прийом (Л. І. Татанова), контрастивний стилістичний засіб (О. С. Маріна), фігура протилежності (О. М. Мороховський), троп (Н. В. Павлович, Е. Г. Шестакова), словесний поетичний образ (Е. Г. Шестакова), художній прийом та синтактико-стилістична фігура (І. В. Хлистун), різновид епітета (Л. А. Турсунова), «різновид тропа, що полягає у сполученні різко контрастних, протилежних за значенням слів, внаслідок чого утворюється нова смислова якість, несподіваний експресивний ефект» [8, с. 505]. О. С. Маріна об'єднує оксюморон, антитезу, іронію та гротеск в одну групу контрастивних образних засобів на підставі того, що концептуальною іпостасю, «підґрунтям їхнього формування є парадоксальне поетичне мислення та спільна домінуюча концептуальна схема» [10, с. 4].

Попри плюралізм тлумачень мовної природи оксюморона, загальною виступає ознака такого поєднання непоєднуваних, суперечливих, протилежних слів і понять, при якому його складові не знищують і не нівелюють один одного, а зберігаються у повному обсязі своїх значень, відображаючи принципово нове явище або його новий стан [18, с. 296]. Це стало основою для аналізу оксюморону і з точки зору логіки, і як явища лінгвістичного плану, поетичного мовлення та як стилістичного прийому чи тропу, рідше — художнього образу чи принципу організації образної системи в цілому [22, с. 60]. Наголошується, що фундаментом художнього образу й словесного поетичного образу виступає **концептуальний оксюморон** [9, с. 10]. Г. Г. Хазагеров з'ясовує специфіку реалізації смислового значення оксюморона як явища художньо-поетичного, естетичного, досліджуючи оксюморон як метамовну одиницю, яку необхідно розрізняти як троп, як метод інтерпретації тексту і як спосіб світосприйняття [20].

Процес формування оксюморона безпосередньо пов'язаний із такими явищами логіки, як протиставлення і протиріччя. Проте у науковій літературі відчувається тенденція ототожнення цих понять, об'єднання із суміжними поняттями полярності або контрастності.

Специфічним тропом є поетонімний оксюморон. В антитезі й оксимороні, як зауважує І. В. Хлистун, «онім не лише виступає носієм певних контрастивних ознак, а й набуває здатності змінювати своє значення чи породжувати новий художній смисл» [21, с. 18]. До проблеми функціонування оксюморона із поетонімним компонентом

останнім часом побіжно зверталися Т. М. Можарова [15], О. С. Горбач [3], І. В. Хлистун [21], Л. І. Кучеренко [7] та ін.

Актуальність роботи обумовлена недостатністю вивчення поетонімного оксюморону як специфічного конструкта, зокрема відсутністю праць із зазначеної проблематики на матеріалі художніх творів відомої сучасної української письменниці М. Матіос.

Метою статті є виокремлення та аналіз оксюморонних конструкцій із поетонімним компонентом у художньому мовленні М. Матіос, з'ясування основи оксюморону, специфіки реалізації протиставлення і протиріччя у тропі, виявлення умов існування оксюморонного смислу, визначення функційно-стилістичних можливостей оксюморона.

Об'єктом дослідження є художні тексти М. Матіос, **предметом** аналізу – поетонімний оксюморон.

Матеріалом дослідження обрано романи М. Матіос «Майже ніколи не навпаки», «Містер і місіс Ю-Ко в країні укрів. Mr. & Ms. U-Ko in country UA», «Щоденник страченої» та збірку поезій «Жіночий аркан у саду нетерпіння».

Провідними **методами** є контекстуально-інтерпретаційний метод, залучений для аналізу семантичної специфіки поетонімних оксюморонів, та метод лінгвостилістичного аналізу, використаний при інвентаризації, класифікації та інтерпретації оксюморонних конструкцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оксюморон, на думку О. С. Маріної, активує зсув ментальної установи, що трактується як результат змін у характері та змісті стереотипного знання або уявлення про певний фрагмент картини світу [10, с. 14]. Це стає підставою для класифікації його як **ментального** оксюморона, що набуває статусу метамовної одиниці, яка, за твердженням Г. Г. Хазагерова, поряд із мовною функцією підсилення зображальності виконує дейктичну (метамовну), а також є соціокультурним феноменом, небайдужим до менталітету носіїв культури [20, с. 6–7]. Таким, на наш погляд, можна вважати апелятивну перифрастичну номінацію *добрий гестапівець* [14, с. 144], де оксюморонність реалізується у самодостатньому мінімальному контексті – бінарному оксюморонному сполученні – «через словесно-культурну пам'ять» [22, с. 69] і розгортається у найближчому контексті, що демонструє зростання оксюморону від тропу

до образу, який ускладнює емоційність тексту, а оксюморон під впливом іронічного контексту також набуває іронічного відтінку: «*Він мені нагадував неприродно «турботливого» дізнавальника із гестапо, який піклувався про радистку Кет після пологів <...>. Ось і зараз знову прийде мій добрий гестапівець. І знову мордуватиме допитом, філігранно закамфльованим під невимушену розмову — розпитування — заколисування — гіпнотизування*» [14, с. 142–144]. Лінгвістичними індикаторами іронічного смислу у поданому контексті є графічні (синграфемні, а саме – використання лапок: «*турботливого*»), лексичні (*мордуватиме, закамфльований*) та синтаксичні стилістичні засоби, серед яких, зокрема, введення оксюморона у речення, до складу якого входять слова-носії компаративної семантики (дієслово *нагадувати*), використання парцельованих конструкцій із повтором (*Ось і зараз знову <...>. І знову*); а також залучення алюзії, зокрема алюзійної апелятивно-антропоетонімної номінації *радистка Кет*. Отже, оксюморон *добрий гестапівець* реалізує свою пріоритетну функцію авторської оцінки, а також образотворчу та емоційно-експресивну. Оксюморон із якісним ад'єктивом *добрий* представлений і серед «технічних назв» (термін Ю. О. Карпенка) [5, с. 32] поезії М. Матіос: «...*А бути добрим катом — також кредо...*» [11, с. 94]. Обидва оксюморони побудовані на сполученні в них понять з різним ступенем протиставлення: *добрий — гестапівець, добрий — кат* зі спільною семантикою 'злий'.

Принциповому поділу за типом відношень (протиставлення / протиріччя) не підлягають наведені нижче приклади, оскільки будуть мати суперечливі інтерпретації семантики оксюморона на рівні діахронії. Так, поетика контрасту прослідковується у персоніфікованій перифрастичній номінації *смерті — спасення Жінка* [12, с. 62], де парадоксальність думки зумовлено, з одного боку, зіткненням, сполученням принципово взаємовиключних понять, антитетичністю явищ *спасіння — смерть*, адже рятуються від смерті, а не нею, не можна бути одночасно і врятованим, спасеним, і мертвим. Отже, оксюморон структуровано на ідеї протиріччя, а не протиставлення, оскільки протиріччя є найбільш повним запереченням того, що сказано у вихідному судженні [2, с. 147], коли в одному з висловлювань, що суперечать, щось стверджується, в іншому це ж саме заперечується, причому ствердження і заперечення стосується одного і того ж об'єкта, узятого в один і той же час і розглянутого в одному і тому ж відношенні

[6, с. 160]. З іншої позиції, в історико-філософському, культурному зрізі християнства онтологічно смерть сприймається як важлива есхатологічна ідея, черговий етап життя. Таким чином, в оксюморонній номінації *спасенна Жінка* викарбовується унікальний багатогранний, сповнений протиріч художній образ.

Плюральністю інтерпретацій відзначається й поетика оксюморону «*Радість жахка — як смерть...*» [11, с. 214]. Так, згідно із середньовічним есхатологічним мотивом страху смерті, сучасним осмисленням феномену смерті як біди, горя, безповоротності, жалоби, оксюморонність «технічної» назви поезії обумовлено антитетичністю явищ *радість — жах*. У новоєвропейській філософії смерть також переважно асоціюється зі страхом, жахом. Введення порівняння підсилює ефект взаємовиключення, антитетичного поєднання, суміщення *радість — смерть*. Однак з точки зору розуміння смерті як переродження, вона може бути осмислена як радість. Висновуємо, що для інтерпретації оксюморонного смислу важливим є як синхронічний, так і діахронічний зрізи.

У контексті «*З точки зору юриспруденції таке кулуарне рішення було не зовсім легітимним, проте, зважаючи на правову Африку в головах не так укрів, як її прокурорів, прокураторів і Конституційного Суду, дорога до в'язничної камери Улі була вистелена, принаймні, благими намірами <...>*» [13, с. 88] як ментальний оксюморон кваліфікуємо троп *правова Африка*, утворений із залученням стилістичних засобів фонетики. За нашим припущенням, алітерація [п], [р], [к] в оксюмороні *правова Африка*, апелятивній номінації *укри* та у паронімах *прокурори, прокуратори* не є випадковою: у такий спосіб авторка, на нашу думку, натякає на семантичній спаяності позначених понять. У словнику Є. С. Отіна онім *Африка* має значення «жара, зной», «ад, пекло, место невыносимых мук, страданий, физических и душевных мук» [16, с. 62]. Отже, спостерігаємо явище розширення конотативного поля топопоетоніма *Африка*, що реалізує у контексті значення *'правова нерозвиненість', 'найвідсталіший у правовому аспекті регіон світу'*.

В оксюморонному «технічному» заголовку «...це сонне безсоння?..» полюсне протиставлення, конституенти якого перебувають у регулярних антонімічних відношеннях, ґрунтується «на концептуальному змісті слів і понять, який не враховує різного роду нашарування: психологічні, емоційні, контекстуальні» [22, с. 62], тому цей оксюмо-

рон можна кваліфікувати як **лексичний**. Його експресивізації також сприяє введення хізматичної синтаксичної конструкції, де вісь симетрії виражена сполучником *чи*, а обидва елементи є оксюморонами: «...це *сонне безсоння?* / *Чи безсонний сон?*» [11, с. 41].

Отже, оксюморони в художньому дискурсі М. Матіос конструюються із залученням фонетичних і лексичних ресурсів стилістики та виконують передусім функцію авторської оцінки, а також емоційно-експресивну та образотворчу функції. Поява оксюморонних смислів сигналізує про інтенсифікацію конотативної семантики поетоніма, що вступає в антитетичне сполучення із апелятивом. Такі конструкції є маркером лінгвокреативної діяльності автора, віддзеркаленням його світоглядних орієнтирів, естетичної концепції особистості митця. **Перспективу** подальших розвідок вбачаємо у дослідженні поетики оксюморона в українських постмодерністських текстах, що дасть змогу з'ясувати не лише своєрідність ідіостилю окремих авторів, а й українського художньо-літературного дискурсу неklasичної парадигми в аспекті функціонування представленого контрастивного тропу.

Література

1. Бондар Н. В. Базові концепти української ментальності у творчості братів Тютюнників [Текст] : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Наталія Василівна Бондар. — Полтава — Запоріжжя, 2018. — 224 с.
2. Брюшинкин В. Н. Практический курс логики для гуманитариев [Текст] / В. Н. Брюшинкин. — М. : Новая школа, 1996. — 320 с.
3. Горбач О. С. Ономастикон українських сатирично-гумористичних текстів кінця ХХ — початку ХХІ століття [Текст] : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Олена Сергіївна Горбач. — Кам'янець-Подільський, 2017. — 243 с.
4. Єрмоленко С. Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи дослідження [Текст] / С. Я. Єрмоленко // Мовознавство. — 2005. — № 3–4. — С. 112–125.
5. Карпенко Ю. О. Літературна ономастика : [збірник статей] / Юрій Олександрович Карпенко. — Одеса : Астропринт, 2008. — 328 с.
6. Краткий словарь по логике / [под ред. Д. П. Горского.]. — М. : Просвещение, 1991. — 208 с.
7. Кучеренко Л. І. Стилістичний потенціал онімів у сучасній українській гумористиці / Л. І. Кучеренко // Вісник Запорізького державного університету. Філологічні науки : [зб. наук. праць] / ред. кол.: Толоч В. О. (гол. ред.) [та ін.]. — Запоріжжя : Вид-во Запорізького державного університету, 1999. — С. 69–72.

8. Літературознавчий словник-довідник / [за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка]. — К. : ВЦ «Академія», 2006. — 752 с.
9. Малашук-Вишневська Н. В. Поетика нонсенсу в американських віршованих текстах модернізму і постмодернізму: стилістичний та лінгвокогнітивний аспекти [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Наталія Володимирівна Малашук-Вишневська. — К., 2014. — 20 с.
10. Маріна О. С. Контрастивні тропи й фігури в американській поезії модернізму: лінгвокогнітивний аспект [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Олена Сергіївна Маріна. — К., 2004. — 19 с.
11. Матіос М. Жіночий аркан у саду нетерпіння [збірка поезій] / М. Матіос. — Львів : ЛА «Піраміда», 2007. — 308 с.
12. Матіос М. Майже ніколи не навпаки : [сімейна сага в новелах] / М. Матіос. — Львів : ЛА «Піраміда», 2007. — 176 с.
13. Матіос М. Містер і місіс Ю-Ко в країні укрів. Mr. & Ms. U-Ko in country UA [текст] / М. Матіос. — Львів : ЛА «Піраміда», 2006. — 136 с.
14. Матіос М. Щоденник страченої : [психологічна розвідка] / М. Матіос. — Львів : ЛА «Піраміда», 2005. — 192 с.
15. Можарова Т. М. Поетичні топоніми у творчості Івана Драча та Дмитра Павличка: словотворчий і морфологічний аспекти / Т. М. Можарова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Мовознавство»: у 2 т. — Вип. 13. — Т. 2. — Дніпропетровськ : ДНУ, 2007. — С. 156–161.
16. Отин Е. С. Словарь коннотативных собственных имён / Евгений Степанович Отин. — [3-е изд., перераб. и доп.]. — Донецк : Юго-Восток, 2010. — 518 с.
17. Татанова Л. И. Дискурсивные характеристики оксюморона в англоязычной художественной литературе [Текст] : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Лариса Ивановна Татанова. — М., 2006. — 165 с.
18. Теория познания : в 4 т. / [ред. В. А. Лекторский, Т. И. Ойзерман]. — Т. 2. — Социально-культурная природа познания. — М. : Мысль, 1991. — 478 с.
19. Турсунова Л. А. Структурные типы и стилистические функции эпитета в языке английской художественной литературы XX века [Текст] : дис. ... канд. филолог. наук : 10.01.02 / Л. А. Турсунова. — М., 1973. — 198 с.
20. Хазагеров Г. Г. Фигура: метаязыковый аспект [Текст] : автореф. дис. ... д-ра филолог. наук : 10.02.19, 10.02.01 / Георгий Георгиевич Хазагеров. — Краснодар, 1995. — 23 с.
21. Хлисту́н І. В. Власна назва в українській поезії II пол. XX ст. (семантико-функціональний аспект) [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Ірина Валентинівна Хлисту́н. — К., 2006. — 20 с.
22. Шестакова Э. Г. Оксюморон как категория поэтики (на материале русской поэзии XIX — первой трети XX веков) [Текст] / Элеонора Георгиевна Шестакова. — Донецк : НОРД-ПРЕСС, 2009. — 209 с.

References

1. Bondar, N. V. (2018). *Basic concepts of Ukrainian mentality in Tiutiunnyk brothers' works*, Dissertation, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Zaporizhzhia National University.
2. Bryushinkin, V. N. (1996). *Practical logic course for the humanities*. Moscow: Novaya shkola.
3. Gorbach, O. S. (2017). *Onomasticon of Ukrainian satirical and humorous texts of the late XX — early XXI century*, Dissertation, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, SHEI «Vasyl Stefanyk Precarpathian National University».
4. Yermolenko, S. Ya. (2005). Linguisticology: basic concepts, directions and methods of research. *Movoznavstvo* [Linguistics], Vol. 3–4, pp. 112–125.
5. Karpenko, Ju. O. (2008). *Literary Onomastics*. Odesa: Astroprint.
6. Gorsky, D. P., and Ivin A. A., eds. (1991). *A brief dictionary of logic*. Moscow: Prosveshheny'e.
7. Kucherenko, L. I. (1999). Stylistic potential of onyms in contemporary Ukrainian humor. *Visnyk Zaporiz'kogo derzhavnogo universy'tetu. Filologichni nauky* [Bulletin of the Zaporizhzhya State University. Philological Sciences], pp. 69–72.
8. Gromiak, R. T., and Kovalov, Yu. I. eds. (2006). *Literary dictionary-reference book*. Kyiv: Akademiya.
9. Malashuk-Vyshnev'ska, N. V. (2014). Poetics of nonsense in American poetic texts of modernism and postmodernism: stylistic and linguistic and cognitive aspects, Degree Thesis, Kyiv National linguistic university.
10. Marina, O. S. (2004). *Contrastive tropes and figures in American poetry of modernism: linguocognitive aspect*, Degree Thesis, Kyiv National linguistic university.
11. Matios, M. (2007). *Women's Arcana in the Garden of Impatience*. Lviv: Piramida.
12. Matios, M. (2007). *Hardly ever other wise*. Lviv: Piramida.
13. Matios, M. (2006). *Mr. & Ms. U-Ko in country UA*. Lviv: Piramida.
14. Matios, M. (2005). *The blog of the executed*. Lviv: Piramida.
15. Mozharova, T. M. (2007). Poetic toponyms in the works of Ivan Drach and Dmitry Pavlychko: Word-building and morphological aspects. *Visnyk Dnipropetrovs'kogo universy'tetu. Seriya «Movoznavstvo»* [Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series «Linguistics»], Vol. 13, Ed. 2, pp. 156–161.
16. Otin, E. S. (2010). *Dictionary of connotative proper names*. Donetsk: Yugo-Vostok.
17. Tatanova, L. I. (2006). *Discourse characteristics of oxymoron in English-language fiction*, Dissertation, Moscow State Linguistic University.
18. Lectorovsky, V. A., and Oizerman, T. I., eds. (1991). *Socio-cultural nature of knowledge, Vol. 2*. Moscow: Mysl'.
19. Tursunova, L. A. (1973). *Structural types and stylistic functions of the epithet in the language of English literature of the 20th century*, Dissertation, Moscow.
20. Khazagerov, G. G. (1995). *Figure: metalinguistic aspect*, Degree Thesis, Kuban State University.

21. Khlystun, I. V. (2006). *The proper name in Ukraine poetry of the second half twentieth century (semantic and functional aspect)*, Degree Thesis, National M. Drahomanov Pedagogical University.
22. Shestakova, E. G. (2009). *Oxymoron as a category of poetics (on the material of Russian poetry of the XIX — first third of the twentieth centuries)*. Donetsk: NORD-PRESS.

БЕРБЕР Наталья Николаевна

кандидат филологических наук,
старший преподаватель кафедры общественных наук
Одесского национального медицинского университета;
Валиховский пер., 2, Одесса, 65082, Украина;
тел. +38 066 1450772; e-mail: natalyaberber@ukr.net;
ORCID ID: 0000–0002–0700–4202

ПОЭТИКА ОНИМИЧНОГО ОКСЮМОРОНА В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ РЕЧИ МАРИИ МАТИОС

Аннотация. В статье исследована поэтика онимичного оксюморона в романах и поэзии Марии Матиос. Описана специфика оксюморонной образности. Определены понятия концептуальный, ментальный и лексический оксюмороны. **Цель** статьи — выделение и анализ оксюморонных конструкций с поэтонимным компонентом в художественной речи М. Матиос, выяснение основы оксюморона, специфики реализации противопоставления и противоречия в тропе, выявление условий существования оксюморонного смысла, определение функционально-стилистических возможностей оксюморона. **Объектом** исследования являются художественные тексты М. Матиос, **предметом** анализа — поэтонимный оксюморон.

Материалом исследования избрано романы М. Матиос «Почти никогда не наоборот», «Мистер и миссис Ю-Ко в стране укров. Mr. & Ms. U-Ko in country UA», «Дневник казнённой» и поэтический сборник «Женский аркан в саду нетерпения». Ведущими методами являются контекстуально-интерпретационный метод, привлеченный для анализа семантической специфики поэтонимных оксюморонов, и метод лингвостилистического анализа, использованный при инвентаризации, классификации и интерпретации оксюморонных конструкций.

В результате исследования доказано, что для интерпретации оксюморонного смысла важными являются как синхронический, так и диахронический срезы. Появление оксюморонных смыслов сигнализирует об интенсификации коннотативной семантики поэтонима, что вступает в антитетические отношения с апеллятивом. Такие конструкции являются маркером лингвокреативной деятельности автора, отражением

его мировоззренческих ориентиров, эстетической концепции личности художника.

Практическое использование результатов проведенного исследования состоит в лексикографической обработке индивидуально-авторской поэтонимии. Исследованные проприативы помещены в наш «Словарь поэтонимов художественной прозы М. Матиос».

Ключевые слова: поэтоним, оксюморон, троп, контраст, семантика.

Natalya M. BERBER

candidate of Philological Sciences (Phd),
Assistant Professor of the Department of Social Sciences
in Odessa National Medical University;
Valichovsky lane, 2, Odessa, 65082, Ukraine;
phone: +38 066 1450772; e-mail: natalyaberber@ukr.net;
ORCID ID: 0000–0002–0700–4202

THE POETICS OF ONIMIC OXYMORON IN ARTISTIC SPEECH OF MARIA MATIOS

Abstract. The article investigates the poetics of the onymic oxymoron in the novels and poetry of M. Matios. The specificity of oxymoron imagery is described. The idea of conceptual, mental and lexical oxymorons is outlined. **The purpose** of the paper is the isolation and analysis of oxymoron constructions with a poetonic component in the artistic speech of M. Matios, the elucidation of the basis of oxymoron, the specifics of the realization of opposition and contradictions in the trope, the identification of conditions for the existence of an oxymoronic sense, and the determination of the functional and stylistic possibilities of the oxymoron. **The object** of the research is the artistic texts of M. Matios, **the subject** of analysis — poetonymic oxymoron.

The material of the research are the novels of M. Matios «Hardly ever otherwise», «Mr. & Ms. U-Ko in country UA», «The blog of the executed «and collection of poems» Women's Arcana in the Garden of Impatience». The leading **methods** are the contextual-interpretive method involved in the analysis of the semantic specificity of poetonymic oxymorons, and the method of linguistic-stylistic analysis used in the inventory, classification and interpretation of oxymoron constructions.

The analysis of oxymoron is carried out in various ways: from the point of view of logics, as a phenomenon of a linguistic plan, poetic speech, stylistic reception or a trope, an artistic image or the principle of organization of a figurative system as a whole. The basis of the artistic image and verbal poetic image is the conceptual oxymoron.

As a result of the study, it has been proved that synchronous and diachronic aspects are important for the interpretation of the oxymoronic meaning. The appearance of oxymoronic meanings signals the intensification of the connotative semantics

of the poetonym, which enters the anti-ethical combination with the apelative. Such frames are markers of the linguistic and creative activity of the author, a reflection of his ideological orientations and an aesthetic concept of the artist's personality.

The practical use of the results of the study is in the lexicographic elaboration of the individual author's poetonyms. Investigated propriatives are placed in our «Dictionary of poetonyms of artistic prose of M. Matios».

Key words: poetonym, oxymoron, trope, contrast, semantics.

УДК 811.111'373.2:665.57

БІЛА Євгенія Сергіївна

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської мови № 2
Національного університету «Одеська морська академія»;
вул. Дідріхсона, 7, м. Одеса, 65000, Україна;
тел. +380672527232; e-mail: belayaevgeniya@gmail.com;
ORCID ID: 0000 0001 6101 501X
DOI: <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2018.21.155180>

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІЙНОГО НАВАНТАЖЕННЯ АРОМАТОНІМІВ

У статті досліджується функційне навантаження ароматонімів, аналізуються різні функції власних назв, серед яких виділяють активні й пасивні. До активних належать інформативна й експресивна функції, до пасивних — пізнавальна й акумулююча. Встановлено, що ароматоніми виконують лише одну мовну функцію індивідуалізації, або номінативно-ідентифікаційно-диференціюючу. Що стосується мовленнєвих функцій, то ароматоніми здатні виконувати емотивно-експресивну функцію. З екстралінгвальних функцій ароматоніми можуть виконувати інформаційно-рекламну, сугестивну, енкантивну та культурно-символічну функції.

Ключові слова: онім, ароматонім, парфум, номінативно-ідентифікаційно-диференціююча функція.

В останні десятиріччя спостерігаємо суттєві зміни в спрямованості ономастичних студій, що в першу чергу призводить до розширення об'єкта дослідження. Так, в поле зору ономастологів всього світу уві-

йшли різні типи прагматонімів, контроверсійною природою яких, у тому числі й шляхами їх походження, займалися багато вчених, зокрема О. В. Суперанська, Н. В. Подольська, І. В. Крюкова, М. М. Торчинський та ін. Завдяки величезному обсягу прагматонімичного поля далеко не всі його складові наразі знайшли відображення в ономастичних дослідженнях, що робить даний аспект дисертаційної роботи актуальним й таким, що має великі перспективи для подальших досліджень. Н. В. Подольська й М. М. Торчинський виокремлюють два шляхи виникнення власних назв — **природний** і **штучний**, причому увага приділяється певній антиномії цих термінів, бо власні назви у будь-якому випадку надаються людьми різним об'єктам. Різниця полягає в тому, що штучні власні назви виникли відокремлено від природного процесу номінації, тому відчуються як спеціально сконструйовані. На слухну думку М. М. Торчинського, всі товароніми є штучно сконструйованими [11, 209], що є релевантним також і для ароматонімів. У кожному окремому випадку виникненню ароматоніма передують певний технологічний процес зі створення нового аромату, якому номінатор обирає власну назву, керуючись певними мотивами, тобто ароматоніми є повністю штучно сконструйованими пропріативами без винятків.

Метою розвідки є встановлення функційного навантаження власних назв на позначення парфумів.

Об'єктом дослідження обрано власні назви на позначення парфумів — ароматоніми, **предметом** — функції англійських ароматонімів.

Парфумонім розуміється як власна назва парфумерних виробів [11, 199]. Денотатно-номінативна класифікація парфумонімів наразі чекає своєї розбудови. Всі оніми, що належать до цієї царини, мають бути розподілені згідно з віднесеністю своїх денотатів на дві великі групи: власні назви на позначення парфумерних виробів та власні назви на позначення косметичних виробів. Парфумерія обіймає всі вироби, що використовуються для ароматизації, куди слід віднести парфум, парфумовану воду, одеколон, дезодорант, освіжувач повітря; косметика включає засоби покращення зовнішності людини, тобто догляд за шкірою, волоссям, нігтями, ротовою порожниною, а також декоративні засоби на кшталт помади, тональних засобів, засобів для повік, брів, стробування та под. Таким чином, попередньо можемо висновувати, що власне термін **парфумонім** номінує лише умовну